

МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ „БЪЛГАРИСТИЧНИ ЕЗИКОВЕДСКИ ЧЕТЕНИЯ“

Йовка Тишева, Маргарита Гергинова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На 19 и 20 ноември 2018 г. в СУ „Св. Климент Охридски“ се проведе международната конференция „Българистични езиковедски четения“. Проявата, която събра повече от 100 наши и чуждестранни изследователи на българския език, беше организирана от Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии с подкрепата на Фонд „Научни изследвания“ и на СУ „Св. Климент Охридски“. Конференцията беше посветена на 130-годишнината на Софийския университет и беше част от календара на събитията по повод юбилея.

На тържествена церемония в Аулата на Софийския университет конференцията беше открита от ръководителя на Катедрата по български език във Факултета по славянски филологии проф. Йовка Тишева и заместник-декана на Факултета по славянски филологии проф. Петя Осенова. Поздравления за юбилея на Софийския университет и приветствия към участниците поднесоха акад. Михаил Виденов – председател на Отделението за хуманитарни и обществени науки при БАН, проф. Светла Коева – директор на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, проф. Иван Куцаров от ПУ „Паисий Хилендарски“, проф. Стоян Буров от ВТУ „Св. Кирил и Методий“, проф. Надка Николова от ШУ „Епископ Константин Преславски“ и проф. Виолета Тачева от МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Работната програма на конференцията започна след церемонията по откриването, с пленарна секция включваща два доклада. Проф. Хана Гладкова от Карловия университет, Прага, проследи чешката следа в развитието на българската стандартология и възгледите на А. Теодоров-Балан за устройството на книжовния език. Проф. Габор Балаж от Сегедския университет обобщи водещите тенденции в историята на българската морфологична система.

Докладите, изнесени на конференцията, бяха обединени в шест тематични направления: 1. Съвременни методи и подходи във фонетиката и фонологията; 2. Динамиката на лексикалната система и на нейните елементи; 3. Съвременни морфологични и синтактични подходи; 4. Актуални въпроси в прагматиката и стилистиката; 5. Вариантността, нормативността и кодификацията днес; 6. Лингвистични аспекти на превода.

С доклада „Лингвистична персонология и антропололингвистика: теоретични, методологични и приложни аспекти“ Димитър Попов от ШУ откри заседанието на секция „Съвременни методи и подходи във фонетиката и фонологията“. В тази секция своите наблюдения представиха Владимир Жобов от СУ – „Аудитивна близост и аудитивен контраст“, и Мирена Пацева от СУ – „Прозодични характеристики на някои афиски и регулярни акцентни тенденции“.

Най-много доклади бяха изнесени в секциите по направление „Съвременни морфологични и синтактични подходи“. Дискусиите и представянето на разработките на учените продължиха и в двата дни на конференцията. През първия ден Руселина Ницолова анализира ролята на говорещия и на слушателя при детерминацията в българския език. Иван Куцаров представи наблюдения върху категорията таксис и интерпретирането ѝ като функционално-семантично поле, а Стоян Буров анализира семантичните промени при реализация на преходни глаголи като непреходни. В пет доклада бяха представени съпоставителни изследвания на морфологични категории: Христина Марку – Тракийски университет „Демокрит“, коментира опитативността в български и новогръцки; Таня Иванова-Съливан – Университет на Ню Мексико, и Ирина Секерина – Градски университет на Ню Йорк, усвояването на категорията род в български и руски; Петер Хил – Австралийски национален университет, Канбера, и Красимира Колева – ШУ, отношението между граматичен род и естествен пол в български и сръбски; Стела Манова – Виенски университет, и Рената Грегova – Университета в Кошице, деривационната парадигма на някои деминутиви в славянските езици; Катя Исса – УАСГ, неопределителния член в български и арабски. Със спецификата на именните категории род, детерминация и генеричност бяха свързани докладите на Борислав Георгиев от НБУ, на Красимира Чакърова от ПУ, на Елена Руневска от СУ и Йорданка Велкова от СУ. Константин Куцаров от ПУ представи концепцията на Л. Щерба за частите на речта. С някои особености при реализиране на глаголните категории бяха свързани докладите на колегите от СУ Марина Джонова, Красимира Алексова, Михаела Москова и Стилиян Стойчев и на Сенем Конедарева от АУБГ.

През втория ден на Конференцията в секциите по направление „Съвременни морфологични и синтактични подходи“ бяха изнесени 13 доклада. Илияна Кръпова от Университет Ка‘Фоскари, Венеция, коментира особеностите на именни фрази с класификатори в българския език. Светла Коева от ИБЕ представи йерархията на простите изречения в състава на сложното. Въпроси, свързани със структурата на простото изречение, бяха разгледани в докладите на колегите от СУ Петя Осенова, Йовка Тишева и Теодора Цветанова, на Марияна Георгиева от ИБЕ, Цветана Димитрова – ИБЕ, и Елисавета Балабанова – УниБИТ. Връзките в сложното изречение и някои видове подчинени изречения бяха обект на докладите на колегите от СУ Радка Влахова, Атанас Атанасов и Рени Манова и на Владислав Маринов от ВТУ.

По направление „Динамиката на лексикалната система и на нейните елементи“ през двата дни на Конференцията бяха изнесени 17 доклада. Работата по това

направление започна с доклада на Велка Попова от ШУ за лексикалните средства за концептуализация на времето в онтогенезата на българския език. Хетил Ро Хауге от Университета в Осло анализира семантичните промени при глаголите за движение в балканските и в скандинавските езици. Ангел Ангелов от СУ коментира иронията и парадокса като фактори за семантична деривация. Марияна Парзулова – Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, представи наблюденията си върху новите фразеологични единици в езика на медиите. В доклада на Мария Кошкова от Славистичния институт „Ян Станислав“ и Надежда Костова от ИБЕ беше разгледан семантичният развой на лексикалната единица в български и словашки. Анализи на фразеологични единици и устойчиви словосъчетания представиха Яна Сивилова и Жана Желязкова от СУ, Марияна Витанова и Калина Мичева-Пейчева от ИБЕ, Велин Петров от ВТУ, Теодора Кръстева от ИБЕ, Емилия Македонска от СУ. Биляна Тодорова от ЮЗУ дискутира обсега и границите на концепта „толерантност“, а Диана Иванова от СУ представи промените в икономическата лексика след 1989 г. Людмила Кирова от СУ коментира връзката между асоциативния контекст и динамиката в лексикалната система, а Надка Николова от ШУ – същността и класификацията на омонимите. Докладите на Илияна Гаравалова и на Надежда Данчева от ИБЕ и на Илияна Илиева от ЛТУ бяха посветени на въпроси от областта на ономастиката.

Докладите по направление „Актуални въпроси в прагматиката и стилистиката“ бяха представени в четири заседания. Процесите в публичната реч коментираха Владислав Миланов от СУ, Виолета Тачева от МУ – Варна, Катерина Войнова от СУ, Венера Димитрова от СУ, Жанета Андреева от ШУ, Мария Григорова от СУ. Езиковите особености в деловото, медийното и академичното общуване бяха обект на докладите на колегите от МУ – Варна, Силвена Ставрева, Албена Добрева, Петър Фотев и Илина Дойкова и на Антония Замбова от СУ. Анализи на езикови средства и стилистични похвати в художествени текстове направиха в докладите си Максим Стаменов от ИБЕ, Ласка Ласкова от СУ и Мария-Лия Борисова от СУ. Ирина Платонова от МГУ „М.В. Ломоносов“ представи първата част от учебника „Болгарский язык. Практический курс“.

Доклади по направление „Вариантността, нормативността и кодификацията днес“ представиха изследователи от СУ и от ИБЕ. Стефанка Абазова коментира ролята на фактора „оценка на говорещия“ в социалнопсихологическите изследвания. Кристиана Симеонова, Магдалена Абаджиева и Георги Митринов говориха за аспектите на кодификацията и отношението към регионалната или груповата норма. В доклада си Татяна Ангелова дискутира промените в учебни програми по български език и разработените учебници за V – VII клас.

Интересни разработки на учени от България и чужбина бяха представени в докладите по направление „Лингвистични аспекти на превода“. Постиганията и проблемите при превод на съвременна българска литература от руски младежи разгледа Елена Тимонина, МГУ „М.В. Ломоносов“. Елена Крейчова от Масариковия

университет – Бърно, запозна аудиторията с проблемите при създаването на чешко-български юридически речник. В доклада си Яна Левицка, Мария Шимкова, Даниела Майхракова от Института за езикознание „Л. Щур“ – Словашка академия на науките, и Велислава Стойкова – ИБЕ, представиха електронните терминологични ресурси за словашки и български език. Надежда Сталянова от СУ дискутира въпроса за политическата коректност при превод. Езиковите особености на художествени, публицистични и научнопопулярни преводи на български разгледа Радост Железарова от СУ, а Ивана Давитков от Белградския университет предложи класификация на граматичните проблеми при превод между близкородствени славянски езици. Биляна Овчарова от ЛТУ разгледа някои въпроси при превод на английски.

В работната програма на международната конференция „Българистични езиковедски четения“ бяха включени и две кръгли маси. На кръглата маса „Език и превод“ (водещи Йовка Тишева и Дария Карапеткова) изтъкнати преводачи, изследователи и преподаватели по теория и практика на превода споделиха наблюденията си за адаптацията на чуждоезикови елементи към графичната и лексикалната система на българския език. Журналисти от национални медии и информационни агенции и университетски преподаватели взеха участие в кръглата маса „Българистиката и езикът на медиите“ с водещ Владислав Миланов – преподавател в Катедрата по български език и директор на Центъра за анализ на политическата и журналистическата реч. Сред коментираните въпроси бяха темите за чистотата на езика в медиите и за отговорността на журналистите към обществото при използването на словото.

Докладите, изнесени през двата дни на международната конференция „Българистични езиковедски четения“, обхванаха всички сфери на съвременната лингвистика. Представените резултати от научни изследвания и проведените дискусии са безспорен принос в развитието на българистиката и основа за нови научни проекти, творчески сътрудничества, обмен на идеи и опит между наши и чуждестранни филолози.

INTERNATIONAL CONFERENCE “BULGARIAN LANGUAGE READINGS”

✉ **Prof. Dr. Yovka Tisheva**
Ms. Margarita Gerginova
Faculty of Slavic Studies
University of Sofia
Sofia, Bulgaria
E-mail: tisheva@uni-sofia.bg
E-mail: mar.gerginova@gmail.com